

Vlindertrek in Suriname

door

H. A. L. MENNE.

Het trekken van vlinders op grote schaal heeft mij altijd geweldig geboeid en ik heb dit nu ook in Suriname meegemaakt.

Van 28 September tot 7 October 1947 heeft hier de groene page, *Urania leilus* (L.), bij duizenden en duizenden doorgetrokken. De eerste dagen waren het afzonderlijke exemplaren, soms twee tegelijk, die, evenwijdig aan de Surinamerivier (die op de plaats van waarneming Z.W.—N.O. vloeit) steeds zuiver naar het N.O. vlogen, met een snelheid van een kalme fietser. Daarna volgden vele dagen van een onafgebroken stroom, duizenden, soms rijtjes van 5 en 6, spelend en dertelend, alle ook naar het N.O. Ving men zo'n page en wierp men haar, na haar een poos in de hand te hebben gehouden, in een richting tegenovergesteld aan de trekrichting, dan draaide het diertje zich onmiddellijk in de goede richting. Van elkaar volgen was geen sprake, want kwamen na een flinke tussenpoos afzonderlijke exemplaren, dan vonden deze steeds alleen de goede weg. Wind of regen of stand der zon, niets beïnvloedde de richting. We hadden op 3 October een onweer met zware regen. De pages vlogen recht door de regen heen, zelfs bij heel zware slagregen zag ik ze nog ongestoord vliegen, hoewel minder in aantal. Het was mij onbegrijpelijk, dat ze niet neersloegen.

Maar op 4 October, vanaf het kriecken van de dag, was de richting der vlinders ineens gewijzigd, *bij alle zonder uitzondering*. Ze vlogen nu N.W.—Z.O. en moesten daartoe de rivier oversteken, welke hier 1½ km breed is en vol golven door een harde O. wind. Ook alleenvliegende exemplaren aarzelden niet om de stroom over te steken. De laatste dagen van de trek, 5, 6 en 7 October waren er vlieggroepen tegen elkaar in. Grote aantallen vlogen weer de rivier over, richting Z.O. Andere kwamen uit het Z. en dus van omgekeerde richting vanaf de overzijde der rivier. Deze verschillende trekkers passeerden elkaar rakelings zonder zich aan de andere groep te storen. Dit gold ook weer voor alleenvliegende exemplaren.

Het bepalen van de trekrichting bij trekvlinders is nog min of meer een mysterie, maar na deze waarnemingen zou ik willen vragen, of vlinders van dezelfde soort uit *verschillende* gebieden misschien (uit instinct) ook verschillende neiging hebben t.o.v. de richting? En misschien zelfs individuen uit verschillende *nesten*. Mijn opinie is in ieder geval dat noch zon, noch wind, noch magnetische omstandigheden een rol spelen bij de richting. Het is een ingegeven drang en het trekken houdt niet op eer die drang uitgewoed is.

Geen enkele andere vlindersoort mengde zich onder de trekkers. Inheemszen zeiden mij, dat zo'n trek wel eens meer bij het begin van de grote droge tijd is voorgekomen.

Summary. The author describes a strong migration of *Urania leilus* (L.) in Surinam from 28 Sept. till 7 Oct. 1947. First the direction of flight was S.W.-N.E., then N.E.-S.W. and at last there were groups in both directions.

Paramaribo, 10/10 '47.

[Wij vestigen de aandacht van de schrijver op: Williams, C. B., G. F. Cockbill, M. E. Gibbs and J. A. Downes, 1942, Studies in the migration of Lepidoptera, Trans. R. ent. Soc. Lond., 92: 101—283, speciaal op hoofdst. VIII: The problem of orientation (p. 227—239). „There is still no evidence that the wind determines the direction of any

migratory flight" (p. 234). „It is difficult to believe that the directions of the sun's rays can have any importance" (p. 235). En de conclusie van Cockbill na zijn proeven over de invloed van het magnetisch veld: „From the experiment no evidence was forthcoming to suggest that these insects did appreciate or orientate themselves in relation to a magnetic field" (p. 239). — Lpk.]

Eenige beschouwingen omtrent de kleurvariëteiten en aberraties van den dennenscheerder (*Myelophilus piniperda* L.)

door

J. J. FRANSEN.

Onder de kleurvariëteiten van den dennenscheerder zijn er niet minder dan drie beschreven en benoemd, te weten: var. *rubripennis* Reitter, var. *rubescens* Krausze en var. *testaceus* Fabr.

De soort zelve wordt door Linné in de Xe editie van zijn *Systema naturae* (1758) als volgt beschreven: „*Dermestes** *piniperda*: niger subvillosus, elytris piceis integris, plantis rufis. Habitat in Europae ramulis inferioribus Pini, quos perforat, exsiccat."

De drie hierboven vermelde variëteiten komen achtereenvolgens overeen met de door Løvendal in zijn: „De Danske Barkbiller (Scolytidae et Platypodidae Danicae)" als A, B en C vermelde vormen.

Var. *rubripennis*, beschreven door Reitter (1913) „Bestimmungstabelle der Borkenkäfer (Scolytidae) aus Europa und den angrenzenden Ländern", Wiener ent. Zeitung, Jahrg. XXXII, Beiheft, (15. Mai, 1913), met „Flügel rot". Volgens Løvendal: „Vingedaekkerne rødbrune" en in Paul Kuhnt's: „Illustrierte Bestimmungstabellen der Käfer Deutschlands" (1913) heet het een variëteit: „Flügeldecken rotbraun". Ook Eschereich (1923) vermeldt in Band II van zijn: „Forstinsekten Mittel-Europas" zoo'n variëteit met roode dekschilden.

Var. *rubescens* Krausze (1920): „Die Arten, Rassen und Varietäten der Waldgartner", Zeitschr. f. Forst und Jagdwesen, Bd. LII, pp. 168—178: „roter Halsschildvorderrand und rote Flügeldecken"; bij Løvendal: „Forryggens Forrand og Vingedaekkerne rødbrune" en bij Kuhnt is een tweetal afwijkingen als volgt omschreven: „Flügeldecken rotbraun oder auch noch Halsschildvorderrand oder ganzer Körper rotgelb."

Var. *testaceus* F., Mantissa, 1787. Ratzeburg zegt betreffende deze var. in zijn „Forstinsekten, I. Teil, Die Käfer" (1837): „Die blassen Varietäten sind von Fabricius und Herbst für eigene Arten gehalten und *Hylesinus testaceus* und *Bost. testaceus* genannt worden." Løvendal beschrijft ze als: „Gul, Øjnene mørkere" en Kuhnt bedoelt ze klaarblijkelijk, waar hij zegt: „Ganzer Körper rotgelb".

De door Ratzeburg, Grebe, Taschenberg, Judeich-Nitsche, Eckstein en Hess-Beck***) geuite meening, dat ge-

*) Als geslachtsnaam vindt men voor *Myelophilus* (Eichh.) in de literatuur nog vermeld: *Dermestes* L., *Bostrichus* Fabr., *Hylesinus* Fabr., *Hylurgus* Latr., *Tomicus* Latr., *Myelophilites* Hagedorn.

**) Ratzeburg, 1837. — Die Forstinsekten, I. Teil, p. 171.
Grebe, 1875. — Der Waldschutz und die Walpflege, Dritte Aufl. von Dr. G. Königs „Walpflege", p. 166.
Taschenberg, 1879. — Praktische Insektenkunde, II. Teil, Die Käfer und Hautflügler, p. 205.
Judeich-Nitsche, 1895. — Lehrbuch der Mitteleuropäischen Forstinsektenkunde, Bd. I, p. 462.
Eckstein, 1897. — Forstliche Zoologie, p. 411.
Hess-Beck, 1914. — Der Forstschutz, Bd. I, Schutz gegen Tiere, p. 252.